

12.Средно училище „Цар Иван Асен II“

Утвърдил:

Вера Захариева

Директор

**Критерии за оценяване
на писмено или устно изпитване
по Обществени науки**

**История и цивилизации
География и икономика
Философия
Гражданско образование**

Критериите за оценяване са свързани с насърчаването и стимулирането на по-нататъшното самостоятелно усвояване на нови знания и умения като акцентът се поставя главно върху овладяването на специфични умения и развиването на компетенции по предметите история и цивилизации, география и икономика и тези от философски цикъл.

1. История и цивилизации:

1.1 Прогимназиален етап – 5., 6. и 7. клас

Общи критерии

Учениците трябва:

- да отграничават отделни периоди от развитието на човечеството и да ги идентифицират с помощта на понятията десетилетие, век, епоха;
- да подреждат в хронологична последователност важни исторически събития и периоди;
- да откриват синхронност на исторически събития и да посочват исторически личности, живели в един и същ период;
- да разграничават основни паметници на материалната култура от праисторията, Античността и Средновековието като източници на историята;
- да разпознават като източници на историята откъси от съчиненията на древни автори;
- да прилагат основни умения за работа с карта;
- да извличат информация за исторически явления от предложена схема;
- да разпознават съдържанието на основни исторически понятия;
- да разпознават факти и събития при повторно представена информация за тях;
- да правят в устна форма разказ и описание на исторически събития;
- да дават в писмена форма отговори на поставени въпроси, като се опират на ключови думи или подпомагащи въпроси;
- да различават видове писмени исторически текстове (свидетелства на епохата и създадени от дистанция на времето);
- да извличат информация, съдържаща се във фрагменти от исторически документи, илюстрации (картини), елементарни таблици;
- да откриват факти и понятия в основния текст на учебника;
- да прилагат умения за съставяне на подробен план по конкретна историческа тема;
- да оценяват отражението на конкретно събитие върху общия ход на историческия процес;
- да правят кратко писмено описание на историческо събитие в хронологичен ред;
- да правят писмена характеристика на известна историческа личност от миналото.

Изпитване: писмено и устно

Критерии за оценяване на постиженията на учениците по шестобалната система:

Слаб 2 - възпроизвежда исторически факти и събития като допуска груби фактологични грешки; не познава терминологията и основните исторически личности; нарушава хронологическата последователност; допуска груби езикови и правописни грешки;

Среден 3 – познава фактологията, основните личности и тяхната дейност, но има сериозни пропуски в отговора на поставените въпроси; разполага хронологически процеси и събития, но допуска грешки; не работи самостоятелно;

Добър 4 - познава фактологията, но има пропуски; работи с исторически карти, таблици, схеми; формулира въпроси относно изучаваните исторически събития и личности; определя и изяснява ключови понятия; търси подкрепата на учителя и съучениците си; не полага системно усилия за своята подготовка;

Много добър 5 – допуска незначителни фактологични грешки; умее да извлича информация от различни исторически източници; разбира същността на основните понятия, но допуска незначителни грешки при подбора измежду няколко на тяхното точно и пълно определение; самостоятелно издирва допълнителна информация, но допуска незначителни грешки при систематизирането ѝ; сравнява по зададени показатели исторически процеси, явления и личности; полага системно усилия за своята подготовка; показва висока езикова култура;

Отличен 6 – не допуска фактологични грешки; владее тексткритиката (коментар и анализ на различни по вид исторически източници); отнася се критично към различни източници на информация; анализира и разкрива историческите взаимовръзки между значими исторически събития и процеси; определя причини и следствия и ги йерархизира; самостоятелно издирва допълнителна информация и аргументира лично мнение; показва висока езикова култура.

Писмените работи и тестовете на учениците се оценяват по формулата:

Оценка = брой точки от теста X 100 / общ брой точки

Под 30% - слаб /2/

Между 30% и 40% - среден /3/

Между 40% и 50% - добър /3.50/

Между 50% и 60% - добър /4/

Между 60% и 70% - много добър /4.50/

Между 70% и 80% - много добър /5/

Между 80% и 90% - отличен /5.50/

Между 90% и 100% - отличен /6/

Критерии за оценяване на РР презентация и проект:

- да бъде до 8 слайда;
- информацията да бъде кратка и разбираема;
- да има подходящи според темата илюстрации;
- да има въпроси към учениците по представената тема;
- презентацията се разказва, не се чете!
- работата се анулира при установен опит за преписване или ползване на готов продукт без личен принос.

1.2 Гимназиален етап – 9., 10., 11. и 12. клас

Общи критерии

Ученикът трябва:

- чете и коментира различни видове исторически документи, като се опира на налична информация и придобива самостоятелно нова;
- разчита самостоятелно статистически данни (таблици, диаграми, схеми);
- интерпретира информация от художествени картини и карикатури, афиши и други материали, отразяващи изучавани събития;
- развива уменията за водене на записки;
- подбира и обработва информация по зададена тема;
- прави заключения от два и повече извора с различен произход и съдържание;
- изработва схеми въз основа на анализ на исторически извори;
- изразява собствена позиция въз основа на представени факти, аргументи и идеи; определя причини и следствия;
- описва хронологическото протичане на дадено събитие;
- извлича самостоятелно информация с помощта на ИКТ;
- формулира аргументи и привежда доказателства при устни и писмени изложения и по конкретен исторически въпрос;
- открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници;
- съставя резюме на историческа информация;
- съставя самостоятелно план-тезис;
- самостоятелно подготвя кратко представяне на дадено събитие или проблем по предварително посочени източници на информация;
- открива логически противоречия в собствени и чужди изказвания и дава предложения за корекции;
- преценява степен на достоверност на исторически източници;
- открива и представя различни гледни точки в информация от различни източници;
- усвоява правилата на писане на текст по исторически въпрос.

Изпитване: писмено и устно

Критерии за оценяване на постиженията на учениците по шестобалната система:

Отличен (6) – представя ясно и последователно основните факти и събития; прави анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения; показва висока езикова и писмена култура; усвоени са основните техники на историята – хронологии, схеми, таблици, исторически карти; анализира и разкрива историческите взаимовръзки между значими исторически събития и процеси; работи самосотятелно с различни източници на информация;

Много добър (5) – разработва отговорите на изпитните въпроси и прави верен подбор на историческите факти, но допуска незначителни грешки; разбира същността и различията на историческите събития; използва аргументи и обобщения; откроява мястото на България в историческите епохи и нейния принос в европейската култура; допуска стилови и езикови неточности. Същата оценка се получава, ако на половината изпитни въпроси е отговорено изчерпателно, а на другата половина отговорите са частични или неточни;

Добър (4) – отговаря на основните въпроси, но представя фактите непълно и допуска пропуски в аргументацията и обобщенията, стилови и езикови неточности; посочва основните белези на историческите понятия. Същата оценка се получава, ако на половината изпитни въпроси е отговорено изчерпателно, а на другата половина не е отговорено.

Среден (3) - липсват отговори на част от изпитните въпроси, а по другите са допуснати фактологически грешки и са изложени само отделни аргументи, липсват обобщения. Допуснати са значителни стилови и езикови неточности.

Слаб (2) - липсват отговори на изпитните въпроси, допуснати са груби фактологически грешки, нарушена е хронологическата последователност в изложението, липсва анализ и обобщение. Показана е слаба езикова култура. Същата оценка се получава, ако изпитните въпроси не са разработени.

2. География и икономика:

2.1 Прогимназиален етап – 5., 6. и 7. клас

2.2 Гимназиален етап – 9., 10., 11. и 12. клас

Оценяването на знанията на ученика е с количествена /оценка по шестобалната система/ и качествена оценка, чрез анотация на резултатите на ученика на входно равнище, при провеждане на тематичния контрол. Качествената оценка е резултат от дейността на ученика през цялата година. Тя се формира на базата на количествените резултати /получени при устно индивидуално изпитване, от тестова проверка, от други писмени форми на проверка, но при нея се отчитат и отношението на ученика към учебния процес към предмета география и икономика, поведението му на базата на усвоените географски знания, интересът към собствените му постижения към предмета, желанието и отговорността му при изпълнение на задачи в екип.

Скала за примерно оценяване на знанията и уменията

Средно /задоволително равнище /3/

Ученикът трябва да:

- възпроизвежда знания за природата и обществото;
- характеризира природни и социално икономически обекти и явления по определено предписание;
- подрежда, изброява, назовава, цитира и др.
- посочва обекти на географската карта;
- да нанася на контурна карта географски обекти по даден модел;

Добро равнище /4/

- разбира значение, интерпретира и трансформира на географската информация;
- участва или провежда разговор за проблемите на природата и стопанството;
- чете картографски изображения;
- разпознава и работи с различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./;
- характеризира по карта природни и социално икономически обекти и явления;
- чете климатограма, картографски изображения и др.;
- изобразява върху контурна карта природни и социално-икономически обекти самостоятелно.

Много добро равнище /5/

- класифицира, групира, степенува географска информация;
- анализира различни източници на информация /таблицы, диаграми, графики, картограми, картосхеми и др./;
- анализира и сравнява по-сложни картографски изображения
- изработва и конструира самостоятелно картографски изображения, диаграми, графики и др. на базата на статистически източници;
- съставя, описва и представя маршрут на мислено пътешествие;

Отлично равнище /6/

- оценява, обобщава, преработва, модифицира географска информация;
- пише отговор на научен въпрос или съчинение по научен проблем, извежда на аргументи, доказва тези;
- дискутира, оценява, групира, степенува, решава географски проблеми;
- пише есе, реферат, изработва учебен проект;

Критерии за оценка на тест

Писмените работи и тестовете на учениците се оценяват по формулата:

Оценка = брой точки от тест X 100 / общ брой точки

Между 90% и 100% - отличен 6

Между 80% и 90% - отличен 5.50

Между 70% и 80% - много добър 5

Между 60% и 70% - много добър 4.50

между 50% и 60% - добър 4

Между 40% и 50 % - добър 3.50

между 30 % и 40% - среден 3

под 30 % - слаб 2

Критерии за оценка при устно изпитване и писмен отговор на географски въпрос

Отличен 6

Притежава задълбочени знания по география и икономика, които доказва чрез пълни и аргументирани отговори. Притежава богата езикова култура.

Умее да представя, анализира и обяснява природните и икономически явления и закономерности, дава примери. Анализира статистически данни, диаграми, схеми и други изображения в унисон с учебния материал за съответния випуск. Умее да прави изводи при работа с географски източници.

Безупречно работи с картите в атласа; умее да изчертава и анализира контурни карти, както и различни графики. Изработва презентации на високо техническо ниво по поставена тема. Умее да създава текст по зададена тема. Взима активно участие в час по поставени въпроси.

Много добър 5

Познава много добре материала, но дава непълни отговори и при устно, и при писмено изпитване, показва пропуски в работата с географска карта и статистическа информация. Умее да изчертава графики и контурни карти, но се затруднява при анализа

им. Изработва презентация по поставена тема с пропуски в отделните елементи. Взима участие в час по поставени въпроси.

Добър 4

Интерпретира географската информация, но има пропуски. Трудно коментира изображения, графики и статистическа информация. Умее да работи с контурни карти и да изчертава диаграми, но сериозно се затруднява с анализа им. Показва пропуски в работата с географска карта. Затруднява се с презентирането по поставена тема с по-значими пропуски в отделните елементи.

Среден 3

Има съществени пропуски при работата с карти, графики и статистика, не умее добре да обяснява и анализира изучаваните природни явления и закономерности. Не умее да прави задълбочена характеристика на изучаваните континенти, държави и икономически отрасли в съответните випуски. Сериозно се затруднява с изпълнението на практически задачи. Познанията са незадоволителни – ученикът дава непълни и неаргументирани отговори на поставените въпроси и задачи. Трудно се справя с изработването на презентация по поставена тема. Не взема участие в час.

Слаб 2

Не познава изучаваното съдържание и има сериозни пропуски в знанията. Не умее да описва географски обект, природно или икономическо явление. Не се ориентира при работа с географски карти и графики и не умее да ги анализира. Не се справя с изпълнението на поставените практически задачи. Не показва положително отношение към поставените задачи за самостоятелна работа в час. Не пише редовно поставените домашни упражнения.

Срочна оценка

Срочната оценка се формира от тестове, писмени и устни изпитвания, практически задачи, домашни работи, доклади (вкл. мултимедийни презентации), проекти, участие в дискусии, активно участие в часовете през срока. При два часа седмично се поставят минимум 2 текущи оценки, с които се формира срочна оценка. Една от оценките е на устно изпитване, една на тест или на практически дейности. При 3 и повече часа седмично се поставят минимум 3 текущи оценки. При недостатъчен брой оценки и отсъствие от часовете по география за 25% от общия брой по правилника на 12 СУ учителят има право да поиска ученикът да се яви на изпит по предмета за оформяне на срочна оценка.

Годишна оценка

Годишната оценка се формира въз основа на срочните, като се взема предвид цялостната работа на ученика през годината, системното му старание и активно участие в час.

Критерии за оценяване по философия – първи гимназиален етап, VIII-X клас

1. Отговори на въпроси по учебния материал – устно и писмено изпитване.

Слаб 2 – никакъв отговор или отговор, нерелевантен на въпроса.

Среден 3 – отговорът е в рамките на ежедневното познание. Ползва се описание на събития от действителността. Работи се с представи, но не и с понятия.

Добър 4 – материалът се разбира; използват се понятия, които се разграничават от ежедневния им смисъл, но липсва завършена концепция по отношение на действителността.

Много добър 5 – проява на аналитични умения. Правят се връзки с действителността.

Отличен 6 – аналитични и оценъчни по отношение на определена философска теория умения. Освен връзка с действителността, умения се показват и при взаимовръзката, анализа и оценката между отделните теории. Пълнота и завършеност на тезата като концепция

2. Оценка от работа с текст.

Въпросите, които са зададени са общо 3 (три) на брой. Всеки въпрос дава възможност от 10 (десет) точки като максимална оценка. Оценката на всеки въпрос е както следва:

0 точки – никакъв отговор.

1-3 точки – на въпроса се отговаря само с цитат от текста.

4-5 точки – освен цитат, към него е добавено и кратко обяснение с ежедневни представи.

6-7 точки – текстът е разбран, обясненията към текста са точни.

8-9 точки – освен че текстът е разбран и обяснен, направен е и задълбочен анализ на понятията и концепциите в него.

10 точки – освен предходните изисквания, към текста е приложена и научно-философска оценка.

Скала за оценяване:

0-10 точки – Слаб 2

11-14 точки – Среден 3

15-19 точки – Добър 4

20-23 точки – Много добър 5

24-30 точки – Отличен 6

3. Писане на есе.

1. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – до 5 точки;

2. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до 10 точки;

3. Ниво на употреба и владене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до 10 точки;

4. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до 7 точки;

5. Ниво на езикова и стилистична култура – до 3 точки.

Скала за оценяване:

0-12 точки – Слаб 2

13-16 точки – Среден 3

17-23 точки – Добър 4

24-27 точки – Много добър 5

28-35 точки – Отличен 6

Максимален брой точки: 35

4. Тест.

Всеки тест се прави в рамките на 1 (един) учебен час и съдържа 30 (тридесет) въпроса с 4 (четири) варианта като възможен отговор. Само единият от тези 4 (четири) варианта може да бъде верен.

Скала за оценяване:

0-10 точки – Слаб 2

11-14 точки – Среден 3

15-19 точки – Добър 4

20-23 точки – Много добър 5

24-30 точки – Отличен 6

Критерии за оценяване по гражданско образование – втори гимназиален етап, XI-XII клас

1. Отговори на въпроси по учебния материал – устно и писмено изпитване.

Слаб 2 – никакъв отговор или отговор, нерелевантен на въпроса.

Среден 3 – слаби отговори с ежедневни представи. Не се използват никакви понятия. Липсва гражданска позиция или тя е на профанно ниво. Обясняват се социални феномени с доста беден език, ползват се клишетата.

Добър 4 – понятията се разбират, но все още не може да се постигне завършена картина на действителността. Липсва гражданска позиция.

Много добър 5 – анализират се социални проблеми, въпроси и явления. Прилага се активна гражданска позиция.

Отличен 6 – прави се оценка на социалните проблеми, въпроси и явления като не просто се обвързват с други такива, но и се прилагат знания в исторически, географско-икономически, правно-политически, културен, социален, граждански, психологически и всякакъв друг аспект

2. Работа с текст и създаване на текст.

Слаб 2 – никакъв отговор или отговор, нерелевантен на въпроса.

Среден 3 – текстът е разбран през ежедневна светлина. Елементарно изразяване, объркани ежедневни представи, невъзможност да се работи с понятия. Работи се с обяснения.

Добър 4 – работа с понятия. Липсва завършена концепция по отношение на гражданските проблеми в текста, въпреки че последният е добре разбран.

Много добър 5 – анализ на текста; правят се взаимовръзки с определени явления, но липсват пълнотата и завършеността на единната концепция по отношение на идеята в текста.

Отличен 6 – ясна и завършена концепция на текста с много сериозна оценка във всякакъв социален и хуманитарен аспект. Активна гражданска позиция.

3. Тест.

Всеки тест се прави в рамките на един (1) учебен час и съдържа 30 (тридесет) въпроса с 4 (четири) варианта като възможен отговор. Само единият от тези 4 (четири) варианта може да бъде верен.

Скала за оценяване:

0-10 точки – Слаб 2

11-14 точки – Среден 3

15-19 точки – Добър 4

20-23 точки – Много добър 5

24-30 точки – Отличен 6

4. Контролна работа.

Прави се в края на учебната година от 11. и 12. класове. Провежда се в рамките на 1 (един) учебен час. Частите са три – тест, въпроси и работа с текст.

Разпределение на точките към теста.

1. задача. Тест.

Състои се от тест от 10 (десет) въпроса с 4 (четири) варианта като възможен отговор. Само единият от тези 4 (четири) варианта може да бъде верен. Всеки верен отговор от въпросите предоставя 2 (две) точки. Максималният брой точки за задачата е 20.

2. задача. Въпроси.

Всеки верен отговор от въпросите предоставя максимален брой от 5 (пет) точки. Максималният брой точки за задачата е 30.

3. задача. Работа с текст, а целта е да се създаде текст към него.

Максималният брой точки от тази задача е 50 (петдесет) точки като точките се разпределят както следва:

1. Умение за научен анализ на фрагмента – 25 точки.

2. Логически ход и аргументация на текста – 15 точки, от които за логически ход – 8 точки, за аргументация – 7 точки.

3. Оригиналност, самостоятелност на формиране на изложението, стилистична грамотност – 10 точки, от които за оригиналност – 4 точки, за самостоятелност – 4 точки, за стилистична грамотност – 2 точки.

Общ брой точки от целия изпит – 100.

Скала за оценка:

0-29 точки – Слаб 2

30-49 точки – Среден 3

50-69 точки – Добър 4

70-79 точки – Много добър 5

80-100 точки – Отличен 6